

ДСТУ Б А.1.1-6-94
ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ТЕПЛОФІЗИЧНІ ВИПРОБУВАННЯ
МАТЕРІАЛІВ

Терміни на визначення
Видання офіційне
ДЕРЖКОМІСТОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ
КИЇВ

ДСТУ Б А.1.1-6-94

Передмова

1 РОЗРОБЛЕНО

Українським науково-дослідним та проектно-конструкторським інститутом будівельних матеріалів та виробів (НДІБМВ)

2 ВНЕСЕНО

Управлінням державних нормативів та стандартів
Мінбудархітектури України

3 ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

Наказом Міністерства України у справах будівництва і
архітектури від 12.04.94 N 83

4 ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ

Цей стандарт не може бути повністю або частково відтворений,
тиражований та розповсюджений без дозволу Держкомістобудування
України

ДСТУ Б А.1.1-6-94

ЗМІСТ

	С
1 Галузь використання	1
2 Нормативні посилання	2
3 Основні положення	2
4 Загальні поняття	3
4.1 Основні випробування, засоби та параметри	3
4.2 Методи випробувань	9
4.3 Апаратура, конструктивні елементи та характеристики	12
Абетковий показчик українських термінів	22
Абетковий показчик німецьких термінів	24
Абетковий показчик англійських термінів	26
Абетковий показчик французьких термінів	28
Абетковий показчик російських термінів	30

ДСТУ Б А.1.1-6-94

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ТЕПЛОФІЗИЧНІ ВИПРОБУВАННЯ
МАТЕРІАЛІВ

Терміни та визначення
ТЕПЛОФИЗИЧЕСКИЕ ИСПЫТАНИЯ
МАТЕРИАЛОВ
Термины и определения
THERMAL AND PHYSICAL TESTS OF
MATERIALS
Terms and definitions

Чинний від 1994-10-01

1 ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

1.1 Цей стандарт установлює терміни та визначення понять,
що стосуються теплофізичних випробувань матеріалів.

1.2 Терміни, регламентовані в цьому стандарті, придатні для
використання в усіх видах нормативної документації, у довідковій
та навчально-методичній літературі, а також для робіт з стандарти-
зації або при використанні результатів цих робіт, включаючи прог-
рамні засоби для комп'ютерних систем.

1.3 Вимоги стандарту чинні для використання в роботі під-

приемств, установ, організацій, що діють на території України, технічних комітетів з стандартизації, науково-технічних та інженерних товариств, міністерств (відомств).

Видання офіційне

- 2 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У даному стандарті є посилання на такі документи:

ДСТУ 1.2-93 | Державна система стандартизації
| України. Порядок розроблення
| державних стандартів.

ДСТУ 1.5-93 | Державна система стандартизації
| України. Загальні вимоги до побудови,
| викладу, оформлення та змісту стандартів.

КНД 50-011-93 | Основні положення та порядок розробки
| стандартів на терміни та визначення.

3 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1 Для кожного поняття встановлено один стандартизований термін.

3.2 Подані визначення можна в разі необхідності розвивати шляхом введення до них похідних ознак, які доповнюють значення термінів, що використовуються. Доповнення не можуть порушувати обсяг і зміст понять, визначених у стандарті.

3.3 У стандарті як довідкові, подані німецькі (de), англійські (en), французькі (fr) та російські (ru) відповідники стандартизованих термінів, а також визначення російською мовою.

3.4 У стандарті наведений абетковий покажчик термінів українською мовою та абеткові покажчики іншомовних відповідників стандартизованих термінів кожною мовою окремо.

- 3 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

4 ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ

4.1 ОСНОВНІ ВИПРОБУВАННЯ, ЗАСОБИ ТА ПАРАМЕТРИ

4.1.1 теплофізичні випробу- de W[al]rmephysikalischen Pr[u]fung *
вання en thermal and physical tests
fr essais physico-thermiques
ru теплофизические испыта-
ния

Експериментальне визначення кількісних та якісних теплофізичних властивостей продукції як результату заданого теплового впливу на неї при функціонуванні виробу і при моделюванні випробовуваного зразка та теплових впливах

Экспериментальное определение количественных и качественных теплофизических свойств продукции как результата заданного теплового воздействия на нее при функционировании изделий и при моделировании испытываемого образца и тепловых воздействий

4.1.2 вимірювання de Messung
en measurement
fr mesurage
ru измерение

Знаходження фізичної величини дослідним шляхом за допомогою спеціальних технічних засобів

Нахождение значения физической величины опытным путем с помощью специальных технических средств

4.1.3 зразок de Muster

	en	sample	
	fr	[e2]chantillon	*
	ru	образец	
Виріб (речовина), за яким оцінюють інші подібні вироби (речовини)		Изделие (вещество), по которому судят о других подобных изделиях (веществах)	
4.1.4 зразок для випробувань	de	Probe	
	en	sample for testing	
	fr	[e2]chantillon pour essais	*
	ru	образец для испытаний	
Виріб, який є одиницею продукції, що безпосередньо підлягає експерименту під час випробувань		Изделие, представляющее собой единицу продукции, непосредственно подвергаемую эксперименту при испытаниях	
		- 4 -	
			ДСТУ Б А.1.1-6-94
4.1.5 засіб вимірювань	de	Messmittel	
	en	measuring means	
	fr	moyens de mesure	
	ru	средство измерений	
Технічний засіб (міра, вимірювальний прилад або вимірювальний перетворювач, вимірювальна система), який використовується для вимірювання і має нормовані метрологічні характеристики		Техническое средство (мера, измерительный прибор или измерительный преобразователь, измерительная система), используемое при измерениях и имеющее нормированные метрологические характеристики	
4.1.6 робочий засіб вимірювань	de	Betriebsmessmittel	
	en	shop instrument	
	fr	moyen de mesure de service	
	ru	рабочее средство измерений	
Засіб, який застосовується для вимірювань, не зв'язаних з передачею розміру одиниць		Средство, применяемое для измерений, не связанных с передачей размера единиц	
4.1.7 автоматичний засіб випробувань	de	Automatisches Pr[ul]fmittel	*
	en	automatic measurement means	
	fr	moyen de mesure automatique	
	ru	автоматическое средство испытаний	
Технічний засіб, який функціонує без безпосередньої участі людини		Техническое средство, функционирующее без непосредственного участия человека	
4.1.8 нагрівання	de	Erw[al]rmen	*
	en	heating	
	fr	chauffage	
	ru	нагревание	
Процес надання термодинамічній системі енергії у вигляді теплоти		Процесс сообщения термодинамической системе энергии в виде теплоты	
4.1.9 теплота	de	W[al]rme	*
	en	heat	
	fr	chaleur	
	ru	теплота	

Енергія неупорядкованого руху молекул взаємочинних систем, яка передається від більш нагрітого тіла до менш нагрітого без перенесення речовини і виконання роботи	Энергия неупорядоченного движения молекул взаимодействующих систем, передаваемая более нагретым телом менее нагретому без переноса вещества и совершения работы	
4.1.10 поверхнева густина теплового потоку	de W[al]rmestromfl[al]chendichte en face specific heat flow fr densit[e2] superficielle du flux de chaleur ru поверхностная плотность теплового потока	*
Кількість теплоти, яка передається через певний елемент поверхні за одиницю часу	Количество теплоты, передаваемое через некоторый элемент поверхности в единицу времени	
4.1.11 режим	de Betrieb en operating conditions fr r[e2]gime ru режим	*
Сукупність параметрів, які визначають функціонування	Совокупность параметров, характеризующих функционирование объекта	
4.1.12 сталий режим	de Station[al]rer Betrieb en stable operating conditions fr r[e2]gime permanent (stable) ru установившийся режим	* *
Стан системи, який характеризується постійністю значень усіх параметрів режиму	Состояние системы, характеризующее постоянством значений всех параметров режима	
4.1.13 імпульсний режим	de Impulsbetrieb en pulsed operation fr r[e2]gime impulsionnel (pulsatoire) ru импульсный режим	*
Стан системи, який визначається тим, що тривалість створювання чинних на неї сигналів менша або узгоджена з тривалістю процесів	Состояние системы, характеризующее тем, что длительность создаваемых воздействующих на нее сигналов меньше или сравнима с продолжительностью процессов	
- 6 -		
ДСТУ Б А.1.1-6-94		
4.1.14 конвективне перенесення	de Konvektions[ul]bertragung en convection transfer fr transfert par convection ru конвективный перенос	*
Рух теплоти в середовищі з неоднорідним розповсюдженням швидкості, температури, концентрації, який здійснюється мікроскопічними елементами середовища при їх перемі-	Движение теплоты в среде с неоднородным распространением скорости, температуры, концентрации, осуществляемый микроскопическими элементами среды при их перемещении	

	щенні			
4.1.15	стаціонарний режим	de	Beharrungszustand	
		en	stationary operating conditions	
		fr	r[e2]gime stationaire	*
		ru	стаціонарний режим	
	Стан системи, який визначається сталістю температури в часі у всіх точках нагрівання тіла		Состояние системы, характеризующее постоянством температуры во времени во всех точках нагрева тела	
4.1.16	квазістаціонарний режим	de	Quasistation[al]rer Betrieb	*
		en	quasi-stationary operation	
		fr	r[e2]gime quasi-stationaire	*
		ru	квазістаціонарний режим	
	Стан системи, який визначається повільною зміною параметрів і за певний проміжок часу практично вважається незмінним		Состояние системы, характеризующее медленным изменением параметров и за определенный промежуток времени практически считается неизменным	
4.1.17	конвективний теплообмін	de	W[al]rmeaustausch durch Konvektion	*
		en	convective heat transfer	*
		fr	[e2]change convectif de chaleur	
		ru	конвективний теплообмін	
	Обмін, який обумовлений сумісною дією конвективного і молекулярного перенесення теплоти		Обмен, обусловленный совместным действием конвективного и молекулярного переноса теплоты	
4.1.18	ізотермічний процес	de	Isotherme Zustands[al]nderung	*
		en	isothermal (constant temperature) process	
		fr	processus isotherme	
		ru	ізотермічний процес	
			- 7 -	
			ДСТУ В А.1.1-6-94	
	Процес, що проходить при постійній температурі		Процесс, протекающий при постоянной температуре	
4.1.19	перехідний процес	de	Ubergangsvorgang	
		en	transient (process)	
		fr	ph[e2]nom[e2]ne transitoire	*
		ru	перехідний процес	
	Процес зміни параметра або стану системи, що виникає при (стрибкоподібному) переході від одного сталого режиму до іншого чи з одного рівноважного стану до іншого		Процесс, заключающийся в изменении параметра или состояния системы, возникает при (скачкообразном) переходе от одного установившегося режима в другой или из одного равновесного состояния в другое	
4.1.20	термодинамічна рівновага	de	Thermodynamisches Gleichgewicht	
		en	thermodynamic equilibrium	
		fr	[e2]quilibre thermodynamique	*
		ru	термодинамічне рівновазіє	
	Стан термодинамічної системи за незмінних зовнішніх		Состояние термодинамической системы при неизменных внешних условиях	

	умов			
4.1.21	теплоємність молярна	de	Molekularw[al]rme	*
		en	molar (molecular) heat capacity	
		fr	capacit[e2] molaire	*
		ru	теплоємність молярна	
	Теплоємність системи в кількості 1 моля молекул, атомів і т.д.		Теплоємність системи в кількості 1 моля молекул, атомів и т.д.	
4.1.22	теплоємність питома	de	Spezifische W[al]rmekapasit[al]t	*
		en	specific heat capacity	
		fr	chaleur sp[e2]cifique	*
		ru	теплоємність удельна	
	Теплоємність одиниці маси системи		Теплоємність одиниці маси системи	
4.1.23	коефіцієнт теплопровідності	de	W[al]rmeleitzaahl	*
		en	heat conductivity coefficient	
		fr	coefficient de conductibilit[e2] thermique	*
		ru	коефіцієнт теплопровідності	
			- 8 -	
			ДСТУ Б А.1.1-6-94	
	Фізична величина, яка характеризує теплопровідність; дорівнює відношенню густини теплового потоку до температурного градієнта		Физическая величина, характеризующая теплопроводность; равна отношению плотности теплового потока к температурному градиенту	
4.1.24	коефіцієнт температуропровідності	de	Temperaturleitzaahl	
		en	temperature conductivity coefficient	
		fr	coefficient de conductibilit[e2] temp[e2]rature	*
		ru	коефіцієнт температуропровідності	*
	Фізична величина, яка характеризує температуропровідність; чисельно дорівнює відношенню теплопровідності до питомої об'ємної теплоємності речовини		Физическая величина, характеризующая температуропроводность; численно равна отношению теплопроводности к удельной объемной теплоемкости вещества	
4.1.25	коефіцієнт тепловіддачі	de	W[al]rme[ul]bergangszahl	*
		en	convective heat exchange coefficient	
		fr	coefficient de chaleur	
		ru	коефіцієнт теплоотдачі	
	Величина, яка характеризує інтенсивність тепловіддачі; чисельно дорівнює кількості теплоти, переданій в одиницю часу через одиницю площі поверхні при різниці температур між поверхнею і середовищем-теплоносієм 1 К		Величина, характеризующая интенсивность теплоотдачи; равна количеству теплоты, переданному в единицу времени через единицу площади поверхности при разности температур между поверхностью и средой-теплоносителем 1 К	
4.2	МЕТОДИ ВИПРОБУВАНЬ			

4.2.1	метод випробувань	de	Pr[ul]fverfahren	*
		en	testing method	
		fr	m[e2]thode d'essayage	*
		ru	метод испытаний	
	Сукупність правил використання певних принципів для здійснення випробувань		Совокупность правил применения определенных принципов для осуществления испытаний	

- 9 -

			ДСТУ Б А.1.1-6-94	
4.2.2	метод стаціонарного теплового режиму	de	Methode des station[al]ren W[al]rmezustand	*
		en	method of heat operating conditions	*
		fr	methode du r[e2]gime thermique	*
		ru	метод стаціонарного теплового режиму	
	Сукупність заходів та операцій з використанням стаціонарного теплового режиму		Совокупность приемов и операций с использованием стационарного теплового режима	

4.2.3	абсолютний метод стаціонарного теплового потоку	de	Absolute Methode des station[al]ren W[al]rmestromes	*
		en	absolute method of stationary heat flow	
		fr	m[e2]thode absolue du flux de chafeur stationnaire	*
		ru	абсолютний метод стаціонарного теплового потоку	
	Метод, який характеризується постійною величиною теплового потоку і безпосереднім вимірюванням калориметричним або електричним шляхом		Метод, характеризующийся постоянной величиной теплового потока и непосредственным измерением калориметрическим или электрическим путем	

4.2.4	порівняльний метод стаціонарного теплового потоку	de	Vergleichsmethode des station[al]ren W[al]rmestromes	*
		en	comparative method of stationary heat flow	
		fr	m[e2]thode comparative du flux de chaleur stationnaire	*
		ru	сравнительный метод стаціонарного теплового потоку	
	Метод для вимірювання перепаду температур, величин теплового потоку на еталонному зразку для порівняння з показниками, які вимірюють на зразку, взятому для випробувань		Метод для измерения перепада температур и величин теплового потока на эталонном образце для сравнения с показателями, измеренными на испытуемом образце	

4.2.5	імпульсний метод	de	Impulsverfahren	
		en	impulse method	
		fr	m[e2]thode par impulsion	*
		ru	импульсний метод	

- 10 -

			ДСТУ Б А.1.1-6-94	
	Метод, побудований на розв'язанні зада-		Метод, основанный на решении задачи нестационар-	

	чі нестационарного температурного поля в досліджуваному зразку з необмеженими розмірами в умовах відсутності теплообміну з зовнішнім середовищем		ного температурного поля в досліджуваному образці з необмеженими розмірами в умовах відсутності теплообміну з зовнішнім середовищем	
4.2.6	стационарний метод нагрівтої нитки	de	Station[al]res W[al]rmfadenverfahren	*
		en	stationary method of heated filament	
		fr	m[e2]thode sationnaire de fil chauff[e2]	* *
		ru	стационарный метод нагретой нити	
	Метод, в основі якого лежить використання тепла нагрівтої нитки як джерела тепла		Метод, в основі якого лежить використання тепла нагретой нитки як джерела тепла	
4.2.7	стационарний метод пластин	de	Station[al]res Plattenverfahren	*
		en	method of stationary plates	
		fr	m[e2]thode du plaques stationnaires	*
		ru	стационарный метод пластин	
	Метод, в основі якого лежить використання тепла пластини як джерела тепла		Метод, в основі якого лежить використання тепла пластини як джерела тепла	
4.2.8	стационарний метод циліндра	de	Zylindersonddeverfahren	
		en	cylinder probe method	
		fr	m[e2]thode de sonde cylindrique	*
		ru	стационарный метод цилиндра	
	Метод, в основі якого лежить використання тепла циліндра як джерела тепла		Метод, в основі якого лежить використання тепла циліндра як джерела тепла	
4.2.9	стационарний метод кулі	de	Station[al]res Kugelverfahren	*
		en	Stationary method of sphere	
		fr	m[e2]thode stationnaire de sph[e2]re	* *
		ru	стационарный метод шара	
			- 11 -	
			ДСТУ Б А.1.1-6-94	
	Метод, в основі якого лежить використання тепла кулі як джерела тепла		Метод, в основі якого лежить використання тепла шара як джерела тепла	
4.2.10	метод квазістационарного теплового режиму	de	Quasistation[al]res W[al]rmezustandsverfahren	*
		en	method of quasi-stationary operating conditions	
		fr	m[e2]thode du r[e2]gime thermique quasi-stationnaire	*
		ru	метод квазистационарного теплового режима	
	Процес вимірювання в квазістационарному або регулярному режимі, якому властива		Процес измерения в квазістационарном или регулярном режиме, характеризующимся медленным изме-	

	повільна зміна параметрів, і за невеликий проміжок часу стан системи помітно не змінюється		рением параметров, и за небольшой интервал времени состояние системы заметно не изменяется	
4.3	АПАРАТУРА, КОНСТРУКТИВНІ ТА ХАРАКТЕРИСТИКИ		ELEMENTI	
4.3.1	прилад	de en fr ru	Ger[al]t apparat appareil прибор	*
	Пристрій, який призначений для вимірювання, контролю, захисту обладнання, управління, регулювання, обчислення, обліку, лічення		Устройство, предназначенное для измерения, контроля, защиты оборудования, управления, регулирования, вычислений, учета, счета	
4.3.2	вимірювальний прилад	de en fr ru	Messger[al]t measuring apparatus appareil de mesure измерительный прибор	*
	Засіб вимірювань, який призначений для одержання значень вимірюваної величини в зручній формі у встановленому діапазоні та зі встановленою похибкою		Средство измерений, предназначенное для получения измеряемой величины в удобной форме в установленном диапазоне и с установленной погрешностью	
			- 12 -	
			ДСТУ В А.1.1-6-94	
4.3.3	установка	de en fr ru	Anlage installation installation установка	
	Функціонально об'єднана сукупність технічних засобів		Функционально объединенная совокупность технических средств	
4.3.4	вимірювальна установка	de en fr ru	Messanlage measuring installation dispositif de mesure измерительная установка	
	Установка, яка складається із засобів вимірювань (мір, вимірювальних приладів, вимірювальних перетворювачів і допоміжних пристроїв), призначена для вироблення сигналів вимірювальної інформації, в формі, зручній для безпосереднього сприйняття спостерігачем		Установка, состоящая из средств измерений (мер, измерительных приборов, измерительных преобразователей и вспомогательных устройств), предназначена для выработки сигналов измерительной информации в форме, удобной для непосредственного восприятия наблюдателем	
4.3.5	вимірювальний прилад прямого пере-	de en	Direktumwandelndes Messger[al]t measuring instrument of direct	*

	творення		transformation	
		fr	dispositif de mesure de transformation directe	
		ru	измерительный прибор прямого преобразования	
	Вимірjuвальний прилад, у якому передбачені перетворення сигналу вимірjuвальної інформації в одному напрямку		Измерительный прибор, в котором предусмотрены преобразования сигнала измерительной информации в одном направлении	
4.3.6	термочутливий вимірjuвальний перетворювач	de	W[al]rmeemfinlicher Messwandler	*
		en	thermo-sensing transducer	
		fr	convertisseur de mesure thermosensibl	
		ru	термочувствительный измерительный преобразователь	
	Вимірjuвальний перетворювач, у якому		Измерительный преобразователь, в котором выходной	
			- 13 -	
			ДСТУ В А.1.1-6-94	
	вихідний сигнал формується під впливом зміни електричного опору провідника або напівпровідника в залежності від температури		сигнал формируется под воздействием изменения электрического сопротивления проводника или полупроводника в зависимости от температуры	
4.3.7	калориметричний вимірjuвальний перетворювач	de	Kalorimetrischer Messwandler	
		en	colorimeter (instrument) transducer	
		fr	convertiaseur de mesure calorime[e2]trique	*
		ru	калориметрический измерительный преобразователь	
	Тепловий вимірjuвальний перетворювач, у якому формування вихідного сигналу здійснюється під впливом різниці температур у зоні дії		Тепловой измерительный преобразователь, в котором формирование выходного сигнала осуществляется под воздействием разности температур в зоне воздействия	
4.3.8	тепловий вимірjuвальний перетворювач	de	W[al]rmemesswandler	*
		en	thermal transducer	
		fr	convertisseur de mesure thermique	
		ru	тепловой измерительный преобразователь	
	Вимірjuвальний перетворювач, у якому сигнал вимірjuвальної інформації формується при тепловій дії		Измерительный преобразователь, в котором сигнал измерительной информации формируется при тепловом воздействии	
4.3.9	термометр термоелектричний	de	Thermoelektrisches Thermometer	
		en	thermoelectrical thermometer	
		fr	thermometre thermo[e2]lectrique	*
		ru	термометр термоэлектрический	
	Вимірjuвальний перетворювач температури, у якому вихідна величина формується		Измерительный преобразователь температуры, в котором выходная величина формируется под воздейст-	

	під впливом термоелектричного ефекту		вием термоелектрического ефекта
4.3.10	термопара	de	Thermoelementpaar
		en	thermocouple
		fr	thermocouple
		ru	термопара

- 14 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

	Елемент, що складається з двох різно-рідних електричних провідників або напівпровідників, з'єднаних один з одним паянням, зварюванням, механічним способом		Елемент, выполненный в виде двух разнородных электрических проводников или полупроводников, соединенных друг с другом пайкой, сваркой или механическим способом
4.3.11	вимірювальна термопара	de	Messthermoelementpaar
		en	measuring thermocouple
		fr	thermocouple de mesure
		ru	измерительная термопара
	Термопара, яка є чутливим елементом термоелектричного перетворювача		Термопара, являющаяся чувствительным элементом термоэлектрического преобразователя
4.3.12	терморегулятор	de	Temperaturregler
		en	temperature control (ler)
		fr	thermor[e2]gulateur
		ru	терморегулятор
	Регулятор температури		Регулятор температуры

*

4.3.13	криостат	de	Kryostat
		en	cryostat
		fr	cryostat
		ru	криостат
	Термостат для роботи при температурах робочого простору нижче 0 град. С		Термостат для работы при температуре рабочего пространства ниже 0 град. С
4.3.14	термостат	de	Thermostat
		en	thermostat
		fr	thermostat
		ru	термостат

	Пристрій для підтримання постійної температури та забезпечення рівномірного температурного поля в робочому просторі		Устройство для поддержания постоянной температуры и обеспечения равномерного температурного поля в рабочем пространстве
4.3.15	термометр	de	Thermometer
		en	thermometer
		fr	thermometer
		ru	термометр

Прилад для вимірювання температури

- 15 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

4.3.16	рідинний термометр	de	Fl[ul]ssigkeitsthermometer	*
		en	liquid thermometer	
		fr	thermom[e2]tre [a4] liquid	*
		ru	жидкостный термометр	
	Термометр розширення, дія якого побудована на використанні теп-		Термометр расширения, действие которого основано на использовании теплового	

	лового розширення рідин		расширения жидкостей	
4.3.17	реєструвальний прилад	de	Registrieger[al]t	*
		en	recording apparatus	
		fr	appareil enregistreur	
		ru	регистрирующий прибор	
	Вимірвальний прилад для реєстрації показань		Измерительный прибор для регистрации показаний	
4.3.18	самописний вимірвальний прилад	de	Selbstschreibendes Messger[al]t	*
		en	measuring recorder	
		fr	autoscripteur de mesure	
		ru	самопишущий измерительный прибор	
	Реєструвальний вимірвальний прилад з записом показань у формі діаграми		Регистрирующий измерительный прибор с записью показаний в форме диаграммы	
4.3.19	первинний вимірвальний перетворювач	de	Prim[al]rmessumformer	*
		en	primary (instrument) transducer	
		fr	convertisseur de mesure primaire	
		ru	первичный измерительный преобразователь	
	Вимірвальний перетворювач, вихідний сигнал якого формується в результаті взаємодії перетворювача безпосередньо з досліджувальним об'єктом		Измерительный преобразователь, выходной сигнал которого формируется в результате взаимодействия преобразователя непосредственно с испытуемым объектом	
4.3.20	поділлка шкали	de	Skalenteilung	
		en	scale division	
		fr	division d'[e2]chelle	*
		ru	деление шкалы	
	Проміжок між двома суміжними позначками шкали		Промежуток между двумя соседними отметками шкалы	
4.3.21	межа вимірювань	de	Messgrenze	
		en	limite of effective range	
			- 16 -	
			ДСТУ В А.1.1-6-94	
		fr	etendue (gamme) de mesure	
		ru	предел измерений	
	Верхня та нижня границя вимірювань		Верхняя и нижняя граница измерений	
4.3.22	похибка вимірального приладу	de	Messger[al]tefehler	*
		en	instrumental error	
		fr	erreur due [a4] un appareil de mesure	*
		ru	погрешность измерительного прибора	
	Величина, яка виражена різницею між показанням вимірального приладу і дійсним значенням вимірюваної або фізичної величини		Величина, выражаемая разностью между показателями измерительного прибора и истинным значением измеряемой или физической величины	
4.3.23	закладена систематична похибка	de	Nichttterfasster systematischer Fehler	
		en	nonexpected systematic error	
		fr	erreur syst[e2]matique non	*

		exclue	
		ru	неисключенная систематическая погрешность
	Похибка результату вимірювання, яка обумовлена похибкою обчислення вимірювання, на яку не введена поправка внаслідок малості значення похибки		Погрешность результата измерения, обусловленная погрешностью вычисления измерения, поправка на которую не введена вследствие малости значения погрешности
4.3.24	випадкова похибка засобу вимірювання	de	Messmittelzufallsfehler
		en	random error of measuring means
		fr	erreur accidentelle d'un moyen de mesurage
		ru	случайная погрешность средства измерения
	Складова похибка засобу вимірювань, яка змінюється випадковим чином		Составляющая погрешность средства измерений, изменяющаяся случайным образом
4.3.25	довірчі межі похибки результату вимірювань	de	Fehlervertrauensgrenzen der Messergebnisse
		en	error confidence limits of measuring
		fr	limite de confiance d'erreur de mesurage
			- 17 -
			ДСТУ В А.1.1-6-94
		ru	доверительные границы погрешности результата измерения
	Верхня та нижня межі, у яких знаходиться з заданою довірчою ймовірністю значення випадкової величини		Верхняя и нижняя границы, в которых находится с заданной доверительной вероятностью значение случайной величины
4.3.26	чутливість засобу вимірювань	de	Messger[al]temptindlichkeit *
		en	instrument sensitivity *
		fr	sensibilit[e2] de l'appareil de mesure *
		ru	чувствительность средства измерений
	Відношення зміни сигналу на виході вимірювального приладу (кута повороту показуючої стрілки, цифрового відліку) до вимірюваної величини, що спричинює його зміну		Отношение изменения сигнала на выходе измерительного прибора (угла поворота показывающей стрелки, цифрового отсчета) к измеряемой величине, вызывающей его изменение
4.3.27	стабільність засобу вимірювань	de	Messmittelstabilit[al]t *
		en	stability of measuring means *
		fr	sttabilit[e2] des moyens de mesurage *
		ru	стабильность средства измерений
	Якість засобу вимірювань, яка відображає незмінність у часі його метроло-		Качество средства измерений, отражающее неизменность во времени его метрологических свойств

4.3.28	гічних властивостей відлік	de en fr ru	Ablesung reading lecture отсчет	
	Значення, відлічене на лічильному приладі засобу вимірювань або одержане шляхом розрахунку		Значение, отсчитанное по отсчетному устройству средства измерений либо полученное счетом	
4.3.29	шкала засобу вимірювань	de en	Messmittelskale scale of a measuring instrument	
			- 18 -	
				ДСТУ В А.1.1-6-94
		fr	[e2]chelle d'un appareil de mesure	*
	Частина лічильного пристрою, яка є сукупністю позначок, проставлених біля деяких з чисел відліку	ru	шкала средства измерения Часть отсчетного устройства, представляющая собой совокупность отметок, проставленных у некоторых из чисел отсчета	
4.3.30	ціна поділки шкали	de en fr ru	Skalenwert value of division valeur d'une division d'[e2]chelle цена деления шкалы	*
	Різниця значень величини, яка відповідає двом суміжним позначкам шкали		Разность значений величин, соответствующих двум соседним отметкам шкалы	
4.3.31	позначка шкали	de en fr ru	Teilungsmarke scale mark repere d'[e2]chelle отметка шкалы	*
	Знак на шкалі, який відповідає певному значенню вимірюваної величини		Знак на шкале, соответствующий некоторому значению измеряемой величины	
4.3.32	показання засобу вимірювань	de en fr ru	Messmittelelanseige indication of the instrument indication du moyen de mesure показание средства измерения	
	Значення величини, яка визначається на лічильному пристрої і виражена в одиницях цієї величини		Значение величины, определяемое по счетному устройству и выражаемое в принятых единицах этой величины	
4.3.33	градуювальна характеристика засобу вимірювань	de en fr ru	Messmitteleichcharakteristik gradual characteristic of measuring means caract[e2]ristique gradue[e2] du moyen de mesure градуировочная характеристика средства измерений	*
	Залежність між значеннями величин на виході та вході засобу		Зависимость между значениями величин на выходе и входе средства измерений, состав-	

вимірювань, яка скла-	денная в виде таблицы, гра-
дена у вигляді таб-	фика или формулы
лиці, графіка або	
формули	
4.3.34 коефіцієнт тепломіру	de W[al]rmez[al]hllerkoeffizient *
	en heat flow meter coefficient
	fr coefficient de mesurage du
	flux de chaleur
	ru коэффициент тепломера
Величина, чисельно	Величина, численно равная
рівна кількості	количеству тепла, создав-
тепла, яке створює	шему термоэлектродвижущую
термоелектрорушійну	силу
силу	

- 20 -

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНІВ

відлік	4.3.28
вимірювання	4.1.2
випробування теплофізичні	4.1.1
виріб	4.1.3
густина теплового потоку поверхнева	4.1.10
засіб вимірювань	4.1.5
засіб вимірювань робочий	4.1.6
засіб випробувань автоматичний	4.1.7
зразок для випробувань	4.1.4
коефіцієнт температуропровідності	4.1.24
коефіцієнт тепловіддачі	4.1.25
коефіцієнт тепломіру	4.3.34
коефіцієнт теплопровідності	4.1.23
кріостат	4.3.13
межа вимірювань	4.3.21
межі похибки результату вимірювань довірчі	4.3.25
метод випробувань	4.2.1
метод імпульсний	4.2.5
метод квазістаціонарного теплового режиму	4.2.10
метод кулі стаціонарний	4.2.9
метод нагрітої нитки стаціонарний	4.2.6
метод пластин стаціонарний	4.2.7
метод стаціонарного теплового потоку абсолютний	4.2.3
метод стаціонарного теплового потоку порівнювальний	4.2.4
метод стаціонарного теплового режиму	4.2.2
метод циліндра стаціонарний	4.2.8
нагрівання	4.1.8
перенесення конвективне	4.1.14
перетворювач вимірювальний калориметричний	4.3.7
перетворювач вимірювальний первинний	4.3.19
перетворювач вимірювальний тепловий	4.3.8
перетворювач вимірювальний термочутливий	4.3.6
поділлка шкали	4.3.20
позначка шкали	4.3.31
показання засобу вимірювань	4.3.32
похибка вимірювального приладу	4.3.22
похибка засобу вимірювання випадкова	4.3.24
похибка систематична закладена	4.3.23
прилад	4.3.1
прилад вимірювальний	4.3.2
прилад вимірювальний самописний	4.3.18
прилад прямого перетворення вимірювальний	4.3.5
прилад реєструвальний	4.3.17
процес ізотермічний	4.1.18
процес перехідний	4.1.19
режим	4.1.11

режим імпульсний	4.1.13
режим квазістаціонарний	4.1.16
режим сталий	4.1.12
режим стаціонарний	4.1.15
рівновага термодинамічна	4.1.20
стабільність засобу вимірювань	4.3.27
теплоємність молярна	4.1.21

- 21 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

теплоємність питома	4.1.22
теплообмін конвективний	4.1.17
теплота	4.1.9
термометр	4.3.15
термометр рідинний	4.3.16
термометр термоелектричний	4.3.9
термопара	4.3.10
термопара вимірювальна	4.3.11
терморегулятор	4.3.12
термостат	4.3.14
установка	4.3.3
установка вимірювальна	4.3.4
характеристика засобу вимірювань градуювальна	4.3.33
ціна поділки шкали	4.3.30
чутливість засобу вимірювань	4.3.26
шкала засобу вимірювань	4.3.29

- 22 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК НІМЕЦЬКИХ ТЕРМІНІВ

Ablesung	4.3.28
Absolute Methode des stationären W[al]rmestromes	4.2.3 *
Anlage	4.3.3
Automatisches Pr[ul]fmittel	4.1.7 *
Behaaungszustand	4.1.15
Betrieb	4.1.11
Betriebsmessmittel	4.1.6
Direktumwandelndes Messger[al]t	4.3.5 *
Erw[al]rmen	4.1.8 *
Fehlervertrauensgrenzen der Messergebnisse	4.3.25
Flussigkeitsthermometer	4.3.16
Ger[al]t	4.3.1 *
Impulsbetrieb	4.1.13
Impulsverfahren	4.2.5
Isotherme Zustandsanderung	4.1.18
Kalorimetrischer Messwandler	4.3.7
Konvektios[ul]bertragung	4.1.14
Kryostat	4.3.13
Messanlage	4.3.4
Messger[al]t	4.3.2 *
Messger[al]tefehler	4.3.22 *
Messger[al]temptindlichkeit	4.3.26 *
Messgrenze	4.3.21
Messmittel	4.1.5
Messmittelelanzeige	4.3.32
Messmitteleichcharakteristik	4.3.33
Messmittelskale	4.3.29
Messmittelstabilit[al]t	4.3.27 *
Messmittelzufallsfehler	4.3.24
Messthermoelementpaar	4.3.11
Messung	4.1.2
Methode des station[al]ren W[al]rmezustandes	4.2.2 *
Molekularw[al]rme	4.1.21 *
Muster.	4.1.3
Nichterfasster systematischer Fehler	4.3.23
Prim[al]rmessumformer	4.3.19 *

Probe	4.1.4	
Pr[ul]fverfahren	4.2.1	*
Quasistation[al]rer Betrieb	4.1.16	*
Quasistation[al]res W[al]rmezustandsverfahren	4.2.10	*
Registrierer[al]t	4.3.17	*
Selbstschreibendes Messger[al]t	4.3.18	*
Skalenteilung	4.3.20	
Skalenwert	4.3.30	
Spezifische W[al]rmekapazit[al]t	4.1.22	*
Station[al]rer Betrieb	4.1.12	*
Station[al]res Kugelverfahren	4.2.9	*
Station[al]res Plattenverfahren	4.2.7	*
Station[al]res W[al]rmfadenverfahren	4.2.6	*
Teilungsmarke	4.3.31	
Thermodynamisches Gleichgewicht	4.1.20	
Thermoelekrisches Thermometer	4.3.9	
Thermoelementpaar	4.3.10	
Thermometer	4.3.15	
Thermostat	4.3.14	

- 23 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

Temperaturleitzahl	4.1.24	
Temperaturregler	4.3.12	
Ubergangsvorgang	4.1.19	
Vergleichsmethode des station[al]ren W[al]rmestromes	4.2.4	*
W[al]rme	4.1.9	*
W[al]rmeaqustausch durch Konvektion	4.1.17	*
W[al]rmeempfindlicher Messwandler	4.3.6	*
W[al]rmeleitzahl	4.1.23	*
W[al]rmemesswandler	4.3.8	*
W[al]rmephysikalischen Pr[ul]fung	4.1.1	*
W[al]rmestromfl[al]chendichte	4.1.10	*
W[al]rme[ul]bergangszahl	4.1.25	*
Warme[al]hlerkoeffizient	4.3.34	*

- 24 -

ДСТУ Б А.1.1-6-94

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

absolute method of stationary heat flow	4.2.3	
apparatus	4.3.1	
automatic measurement means	4.1.7	
colorimeter (instrument) transducer	4.3.7	
comparative method of stationary heat flow	4.2.4	
convection transfer	4.1.14	
convective heat exchange coefficient	4.1.25	
convective heat transfer	4.1.17	
eryostat	4.3.13	
cylinder probe method	4.2.8	
error confidence limits of measuring	4.3.25	
face specific heat flow	4.1.10	
gradual characteristic of measuring means	4.3.33	
heat	4.1.9	
heat conductivity coefficient	4.1.23	
heat flow meter coefficient	4.3.34	
heating	4.1.8	
impulse method	4.2.5	
indication of the instrument	4.3.32	
installation	4.3.3	
instrumental error	4.3.22	
instrument sensitivity	4.3.26	
isothermal (constand temperature) process	4.1.18	
limite of effective range	4.3.21	
liquid thermometer	4.3.16	
measurement	4.1.2	
measuring apparatus	4.3.2	

measuring installation	4.3.4
measuring instrument of direct transformation	4.3.5
measuring means	4.1.5
measuring recorder	4.3.18
measuring thermocouple	4.3.11
method of heat operating conditions	4.2.2
method of quasi-stationary operating conditions	4.2.10
method of stationary plates	4.2.7
molar (molecular) heat capacity	4.1.21
non expected systematic error	4.3.23
operating conditions	4.1.11
primary (instrument) transducer	4.3.19
pulsed operation	4.1.13
quasi-stationary operation	4.1.16
random error of measuring means	4.3.24
reading	4.3.28
recording apparatus	4.3.17
sample	4.1.3
sample for testing	4.1.4
scale division	4.3.20
scale mark	4.3.31
scale of a measuring instrument	4.3.29
shop instrument	4.1.6
specific heat capacity	4.1.22
stability of measuring means	4.3.27
stable operating conditions	4.1.12
stationary method of heated filament	4.2.6
stationary method of sphere	4.2.9

- 25 -

ДСТУ В А.1.1-6-94

stationary operating conditions	4.1.15
temperature conductivity coefficient	4.1.24
temperature control (ler)	4.3.12
testing method	4.2.1
thermal and physical tests	4.1.1
thermal transducer	4.3.8
thermocouple	4.3.10
thermodynamic equilibrium	4.1.20
thermoelectrical thermometer	4.3.9
thermometer	4.3.15
thermo-sensing transducer	4.3.6
thermostat	4.3.14
transient (process)	4.1.19
value of division	4.3.30

- 26 -

ДСТУ В А.1.1-6-94

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ФРАНЦУЗЬКИХ ТЕРМІНІВ

appareil	4.3.1
appareil de mesure	4.3.2
appareil enregistreur	4.3.17
autoscripteur de mesure	4.3.18
capacit[e2] molaire	4.1.21 *
caract[e2]ristique gradue[e2] du moyen de mesure	4.3.33 *
chaleur	4.1.9
chaleur sp[e2]cifique	4.1.22 *
chauffage	4.1.8
coefficient de chaleur	4.1.25
coefficient de conductibilit[e2] temp[e2]rature	4.1.24 *
coefficient de conductibilit[e2] thermique	4.1.23 *
coefficient de mesurage du flux de chaleur	4.3.34
convertisseur de mesure calorime[e2]trique	4.3.7 *
convertisseur de mesure primaire	4.3.19
convertisseur de mesure thermique	4.3.8
convertisseur de mesure thermosensible	4.3.6

cryostat	4.3.13
densit[e2] superficielle du flux de chaleur	4.1.10 *
dispositif de mesure	4.3.4
dispositif de mesure de transformation directe	4.3.5
division d'[e2]chelle	4.3.20 *
[e2]change convectif de chaleur	4.1.17 *
[e2]chantillon	4.1.3 *
[e2]chantillon pour essais	4.1.4 *
[e2]chelle d'un appareil de mesure	4.3.29 *
[e2]quible thermodynamique	4.1.20 *
erreur accidentelle d'un moyen de mesurage	4.1.24
erreur due [a4] un appareil de mesure	4.3.22 *
erreur syst[e2]matique non exclue	4.3.23 *
essais physico-thermiques	4.1.1
[e2]tendue (gamme) de mesure	4.3.21
indication du moyen de mesure	4.3.32
installation	4.3.3
lecture	4.3.28
limite de contiance d'erreur de mesurage	4.3.25
mesurage	4.1.2
m[e2]thode absolue du flux de chaleur stationnaire	4.2.3 *
m[e2]thode comparaison du flux de chaleur stationnaire ..	4.2.4 *
m[e2]thode de sonde cylindrique	4.2.8 *
m[e2]thode d'essayage	4.2.1 *
m[e2]thode du plaques stationnaires	4.2.7 *
m[e2]thode du r[e2]gime thermique	4.2.2 *
m[e2]thode du r[e2]gime thermique quasi-stationnaire	4.2.10 *
m[e2]thode par impulsion	4.2.5 *
m[e2]thode stationnaire de fil chauff[e2]	4.2.6 *
m[e2]thode stationnaire de sph[e2]re	4.2.9 *
moyen de mesurage automatique	4.1.7
moyen de mesurage de service	4.1.6
moyen de mesurage	4.1.5
ph[e2]nom[e2]ne transitoire	4.1.19 *
processus isotherme	4.1.18
r[e2]gime	4.1.11 *
r[e2]gime impulsional (pulsatoire)	4.1.13 *

- 27 -

ДСТУ В А.1.1-6-94

r[e2]gime permanent (stable)	4.1.12 *
r[e2]gime quasi-stationnaire	4.1.16 *
r[e2]gime stationnaire	4.1.15 *
r[e2]p[e2]re d'[e2]chelle	4.3.31 *
sensibilit[e2] de l'appareil de mesure	4.3.26 *
stabilit[e2] de moyens de mesurage	4.3.27 *
thermocouple	4.3.10
thermocouple de mesure	4.3.11
thermom[e2]tre	4.3.15 *
thermom[e2]tre [a2] liquide	4.3.16 *
thermom[e2]tre thermo[e2]lectrique	4.3.9 *
thermor[e2]gulateur	4.3.12 *
thermostat	4.3.14
transfert par convection	4.1.14
valeur d'une division d'[e2]chelle	4.3.30 *

- 28 -

ДСТУ В А.1.1-6-94

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК РОСІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

границы погрешности результата измерения	
доверительные	4.3.25
деление шкалы	4.3.20
измерение	4.1.2
испытания теплофизические	4.1.1
коэффициент температуропроводности	4.1.24
коэффициент тепломера	4.3.34

коэффициент теплоотдачи	4.1.25
коэффициент теплопроводности	4.1.23
криостат	4.3.13
метод импульсный	4.2.5
метод испытаний	4.2.1
метод квазистационарного теплового режима	4.2.10
метод нагретой нити стационарный	4.2.6
метод пластин стационарный	4.2.7
метод стационарного теплового потока абсолютный	4.2.3
метод стационарного теплового потока сравнительный	4.2.4
метод стационарного теплового режима	4.2.2
метод цилиндра стационарный	4.2.8
метод шара стационарный	4.2.9
нагревание	4.1.8
образец	4.1.3
образцы для испытаний	4.1.4
отметка шкалы	4.3.31
отсчет	4.3.28
перенос конвективный	4.1.14
плотность теплового потока поверхностная	4.1.10
погрешность измерительного прибора	4.3.22
погрешность систематическая неисключенная	4.3.23
погрешность средства измерения случайная	4.3.24
показание средства измерений	4.3.32
предел измерений	4.3.21
преобразователь измерительный калориметрический	4.3.7
преобразователь измерительный первичный	4.3.19
преобразователь измерительный тепловой	4.3.8
преобразователь измерительный термочувствительный	4.3.6
прибор	4.3.1
прибор измерительный	4.3.2
прибор измерительный самопишущий	4.3.18
прибор прямого преобразования измерительный	4.3.5
прибор регистрирующий	4.3.17
процесс изотермический	4.1.18
процесс переходной	4.1.19
равновесие термодинамическое	4.1.20
режим	4.1.11
режим импульсный	4.1.13
режим квазистационарный	4.1.16
режим стационарный	4.1.15
режим установившийся	4.1.12
средство измерений	4.1.5
средство измерений рабочее	4.1.6
средство испытаний автоматическое	4.1.7
стабильность средства измерений	4.3.27

теплоемкость молярная	4.1.21
теплоемкость удельная	4.1.22
теплообмен конвективный	4.1.17
теплота	4.1.9
термометр	4.3.15
термометр жидкостный	4.3.16
термометр термоэлектрический	4.3.9
термопара	4.3.10
термопара измерительная	4.3.11
терморегулятор	4.3.12
термостат	4.3.14
установка	4.3.3
установка измерительная	4.3.4
характеристика средства измерений градуировочная	4.3.33
цена деления шкалы	4.3.30
чувствительность средства измерений	4.3.26

шкала средства измерений 4.3.29

УДК 006.354:536.1/2

Ключові слова: вимірювання, засіб вимірювань, засіб випробувань зразок, коефіцієнт, кріостат, межа вимірювань, метод, нагрівання, похибка, прилад, процес, режим, теплообмін, термометр, термопара, шкала.

Примітка.

*/ цифри за літерами в квадратних дужках
відповідають значенням в таблиці
відповідності символів

